

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 509/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V. V., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátkou JUDr. L. D., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I pri rozhodovaní o vzatí do väzby v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 1181/2004 a jeho uznesením z 11. mája 2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 39/2011 a jeho uznesením z 25. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2011 doručená sťažnosť V. V., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný

súd“) pri rozhodovaní o vzatí do väzby v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 1181/2004 a jeho uznesením z 11. mája 2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 39/2011 a jeho uznesením z 25. mája 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v B. sp. zn. ČVS: KUV-26/OVEK-02-Han z 29. novembra 2002 bolo podľa § 160 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok účinný do 31. decembra 2005“) začaté trestné stíhanie a súčasne podľa § 163 ods. 1 citovaného zákona bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi a obvinenému O. B. pre trestný čin podvodu spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1 a ods. 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon účinný do 31. decembra 2005“). Uvedená trestná vec bola 12. januára 2004 opatrením sp. zn. ČVS: PPZ-6/BOK-C-2004 prevzatá na odbor vyšetrovania Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru v B. (ďalej len „ÚBOK PPZ“), kde vyšetrovanie pokračovalo.

Uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru H. (ďalej len „OR PZ“) sp. zn. ČVS: OÚJP-465/20-2003 zo 6. mája 2004 bolo sťažovateľovi a obvinenej A. H. vznesené obvinenie pre trestný čin nezaplatenia dane podľa § 148b ods. 1 a 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a pre trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1 a 3 citovaného zákona. Následne vyšetrovateľ OR PZ uznesením z 25. mája 2004 vylúčil trestnú vec sťažovateľa na samostatné konanie a zaslal ju na spojenie s trestnou vecou vedenou ÚBOK PPZ, kde bola uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-6/BOK-C-2004 z 9. júna 2004 spojená na spoločné konanie. Z dôvodu ukončenia vyšetrovania proti obvinenému O. B. bola uznesením z 9. júna 2005 trestná vec sťažovateľa vylúčená na samostatné konanie vedené pod sp. zn. ČVS: PPZ-31/BOK-C-2005. Keďže pre neprítomnosť obvineného nebolo možné vec náležite objasniť, uznesením vyšetrovateľa ÚBOK PPZ z 22. júna 2005 bolo trestné stíhanie sťažovateľa prerušené podľa § 173 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005.

Z dôvodu, že sťažovateľ sa v mieste trvalého bydliska dlhodobo nezdržiaval a jeho pobyt sa nepodarilo zistiť, bol sudcom okresného súdu 8. októbra 2004 vydaný príkaz na

zatknutie pod sp. zn. Tp 1181/2004, na základe ktorého bol sťažovateľ 9. mája 2011 v B. zatknutý. Keďže pominul dôvod prerušenia trestného stíhania, vyšetrovateľ ÚBOK PPZ, odboru B., uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-162/BOK-BA-2011 z 11. mája 2011 rozhodol o pokračovaní v trestnom stíhaní sťažovateľa.

Sudca okresného súdu pre prípravné konanie uznesením sp. zn. Tp 1181/2004 z 11. mája 2011 rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby, a to z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„Z výsluchu obvineného a z doposiaľ zadovážených dôkazov vyplýva, že skutky pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie boli spáchané, majú znaky trestného činu a je dôvod na podozrenie, že skutky spáchal obvinený, ktorý sa pred sudcom k ich spáchaniu v podstate priznal. Sám obvinený uviedol, že od roku 2004 je bezdomovcom, nemá stále bydlisko, prespáva na rôznych miestach a preto hrozí dôvodná obava, že v prípade jeho ponechania na slobode by sa zdržiaval na neznámom mieste a tým maril trestné stíhanie.“* Proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tpo 39/2011 z 25. mája 2011 ako nedôvodnú zamietol.

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ v podstatnom uviedol:

„Proti Uzneseniu Okresného súdu Bratislava I spis. zn. Tp 1181/2004 zo dňa 11.5.2011 o vzatí do väzby, podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť zo dňa 19.5.2011, z dôvodu, že väzbu považuje za nezákonnú, nakoľko neboli splnené formálne a materiálne podmienky na aplikáciu inštitútu väzby. V čase rozhodnutia o väzbe bolo jednak trestné stíhanie vo veci, v ktorej bol sťažovateľ vzatý do väzby, od 22.6.2005 prerušené, jednak uznesenie ČVS : KUV-26/OVEK-02-Han. zo dňa 29.11.2002, pokiaľ ide o jeho osobu je nezrozumiteľné.

Pri rozhodovaní o väzbe dňa 11.5.2011 Okresný súd Bratislava I doručil sťažovateľovi len Uznesenie Krajského úradu justičnej polície PZ v B. ČVS : KUV-26/OVEK-02-Han. zo dňa 29.11.2002, (po 8,5 roku od jeho vydania), o ktorého existencii sťažovateľ nemal žiadnu vedomosť. V tomto sa uvádza, že sťažovateľ je stíhaný ako

obvinený za trestný čin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 Tr. zákona k § 250 ods. 1, odst. 5 Tr. zákona.

Uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní ČVS : PPZ-162/BOK-BA-2011 zo dňa 11.5.2011 vyšetrovatelka doručila obhajcovi osobne až dňa 17.5.2011 a sťažovateľovi poštou až dňa 1.6.2011, proti ktorému obhajca podal sťažnosť z dôvodu, že oproti predchádzajúcemu zneniu uvedenému v Uznesení Krajského úradu justičnej polície PZ v B. ČVS : KUV-26/OVEK-02-Han. zo dňa 29.11.2002 došlo v Uznesení ČVS : PPZ-162/BOK-BA-2011 zo dňa 11.5.2011 k zásadnej zmene textu, čo považuje za neprípustné. Taktiež sa v ňom uvádzajú ďalšie dva skutky, v ktorých sťažovateľovi vôbec nebolo doručené uznesenie o začatí trestného stíhania.

V Uznesení PPZ, ÚBOK o pokračovaní v trestnom stíhaní zo dňa 11.5.2011... sa totiž uvádza, že sťažovateľ je stíhaný pre trestný čin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona účinného do 31.12.2005, nezaplatenie dane podľa § 148b ods. 1, ods. 2 Trestného zákona účinného do 31.12.2005 a skrátenie dane a poistného podľa § 148 ods. 1 ods. 3 Trestného zákona účinného do 31.12.2005. Teda došlo k rozšíreniu trestného stíhania aj na ďalšie skutky, ktoré však neboli vymedzené v Uznesení Krajského úradu justičnej polície PZ v B. ČVS : KUV-26/OVEK-02-Han. zo dňa 29.11.2002.

Z právneho hľadiska neobstojí konštatovanie prvostupňového súdu, že sa mal sťažovateľ pred sudcom k spáchaniu skutkov v podstate priznať, nakoľko sťažovateľ sa vyjadril len k jednému skutku. Sťažovateľ nebol oboznámený so skutkami, ktoré boli uvedené Uznesení o pokračovaní v trestnom stíhaní ČVS : PPZ-162/BOK-BA-2011 zo dňa 11.5.2011, ku ktorým mu nebolo vznesené ani obvinenie.

Taktiež medzi údajmi uvedenými v Zázname zo dňa 11.5.2011 a v Uznesení spis. zn. Tp 1181/2004 zo dňa 11.5.2011 existuje zrejmy nesúlad...“

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby, sťažovateľ namieta, že krajský súd sa bližšie nezaoberal jeho námietkami „*ohľadom materiálnych a formálnych podmienok väzby*“. V súvislosti s touto námietkou sťažovateľ ponúkol túto argumentáciu:

„Nakoľko je nesporné, že Uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní ČVS : PPZ-162/BOK-BA-2011 zo dňa 11.5.2011 nebolo sťažovateľovi doručené dňa 11.5.2011, ale až dňa 1.6.2011, a jeho obhajcovi dňa 17.5.2011, odôvodnenie rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave o tom, že o pokračovaní v trestnom stíhaní bolo rozhodnuté pred tým, ako došlo k rozhodnutiu o väzbe, je bez bližšieho určenia.

I keď o vzatí do väzby a o pokračovaní v trestnom stíhaní bolo rozhodnuté v ten istý deň, t.j. 11.5.2011, sťažovateľ bol vzatý do väzby spätne odo dňa 9.5.2011, kedy trestné stíhanie bolo stále prerušené. Dátum 9.5.2011 je rozhodujúcim termínom pre posúdenie veci.

S otázkou doručovania písomností sa Krajský súd v Bratislave v podstate nezaoberal, len na účely zistenia, či sťažnosť proti väzbe bola podaná včas, vychádzal z vyhlásenia obhajcu, avšak nezaoberal sa tým, prečo Uznesenie PPZ o pokračovaní v trestnom stíhaní ČVS : PPZ-162/BOK-BA-2011 zo dňa 11.5.2011 nebolo doručené sťažovateľovi pri úkone, t.j. v čase rozhodovania o jeho väzbe a ani tým, že pokračovanie sa viaže aj k ďalším skutkom, v ktorých sťažovateľovi nebolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia.“

Sťažovateľ je toho názoru, že „konaním obidvoch súdov došlo k vážnemu zásahu do jeho osobnej slobody, pretože nebol zachovaný zákonom predpísaný postup pri rozhodovaní o väzbe“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn. 2Tpo 39/2011 porušil právo V. V., zaručené v čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, a to právo na osobnú slobodu.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave spis. zn. 2Tpo 39/2011 zo dňa 25.5.2011 sa zrušuje.

Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod spis. zn. Tp 1181/2004 porušil právo V. V., zaručené v čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, a to právo na osobnú slobodu.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I spis. zn. Tp 1181/2004 zo dňa 11.5.2011 sa zrušuje.

V. V. sa okamžite prepúšťa z väzby na slobodu.

V. V. sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 2 000,- €, (slovom dvetisíc euro), ktoré sú Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I povinní zaplatiť sťažovateľovi spoločne a nerozdielne.

V. V. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 261,82 €..., ktorú sú Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet advokátky JUDr. L. D. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku

rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha (petit). Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Vzhľadom na to sa ústavný súd zaoberal možným porušením čl. 17 ods. 5 ústavy namietanými rozhodnutiami väzobných súdov (uznesenie okresného súdu sp. zn. Tp 1181/2004 z 11. mája 2011 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 39/2011 z 25. mája 2011), ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, domáhal v petite sťažnosti.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 1181/2004 a jeho uzneseniu z 11. mája 2011

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

V danom prípade mal sťažovateľ možnosť domáhať sa preskúmania postupu, ako aj rozhodnutia okresného súdu vydaného v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 1181/2004

využitím riadneho opravného prostriedku, a to sťažnosti, ktorú sťažovateľ napokon (ako to vyplýva aj zo sťažnosti) aj účinne využil. Na základe sťažovateľom podanej sťažnosti sa krajský súd v rozsahu svojho preskúmavacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, ako aj k postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu tohto rozhodnutia a postupu okresného súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tpo 39/2011 a jeho uznesení z 25. mája 2011

V súvislosti s postupom a rozhodnutím krajského súdu sťažovateľ namieta, že v jeho prípade neboli splnené zákonné podmienky obmedzenia jeho osobnej slobody, pričom pochybenie okresného súdu nenapravil v konaní o jeho sťažnosti ani krajský súd, ktorý bez podrobnejšieho skúmania materiálnych a formálnych podmienok väzby sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol. Podľa tvrdenia sťažovateľa v čase rozhodovania o väzbe bolo trestné stíhanie prerušené, čo predstavuje prekážku rozhodovania o vzatí do väzby. Uznesenie vyšetrovateľa o pokračovaní v trestnom stíhaní z 11. mája 2011 nebolo sťažovateľovi doručené pri úkone rozhodovania o jeho väzbe 11. mája 2011, ale až následne poštou 1. júna 2011 a jeho obhajcovi 17. mája 2011. Keďže v prípade sťažovateľa väzba začala 9. mája 2011, je tento deň rozhodujúcim pre posúdenie veci. V uznesení o pokračovaní v trestnom stíhaní z 11. mája 2011 boli vymedzené ďalšie skutky (keďže medzičasom došlo k rozšíreniu trestného stíhania), ktoré neboli uvedené v uznesení o začatí trestného stíhania sp. zn. ČVS: KUV-26/OVEK-02-Han z 29. novembra 2002. S týmito

d'alšími skutkami s'ťažovateľ nebol v rámci konania a rozhodovania o väzbe oboznámený a pre tieto skutky mu nebolo doručené ani uznesenie o vznesení obvinenia.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Následne z čl. 17 ods. 2 ústavy možno vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbavit' niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (Trestný poriadok a Trestný zákon). Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy.

Podľa judikatúry ústavného súdu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (obdobne III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, ktoré je z hľadiska posúdenia námietok s'ťažovateľa relevantným (aj keď ho s'ťažovateľ v petite s'ťažnosti nenamietal), vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie môže byť v konkrétnych okolnostiach porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu (II. ÚS 55/98, II. ÚS 315/06). Ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa však nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu (II. ÚS 55/98). Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť

zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07).

Podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera.

Podľa § 73 ods. 5 Trestného poriadku predseda senátu alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie, ktorý prevzal zatknutého obvineného, musí... obvineného vypočuť a rozhodnúť o jeho vzatí do väzby alebo ho prepustiť na slobodu; pritom postupuje primerane podľa § 72 ods. 2. Ak nebolo uznesenie o vznesení obvinenia obvinenému v konaní dosiaľ oznámené, doručí mu rovnopis uznesenia sudca pre prípravné konanie pred výsluchom; doručenie sudcom pre prípravné konanie má rovnaké účinky ako oznámenie uznesenia orgánom, ktorý uznesenie o vznesení obvinenia vydal, a sťažnosť proti nemu môže obvinený podať aj do zápisnice o výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že nevyhnutnou formálnou podmienkou konania a rozhodovania o väzbe je vznesenie obvinenia osobe, o väzbe ktorej súd koná a rozhoduje. Trestný poriadok v § 73 ods. 5 upravuje postup v prípade, keď orgán činný v trestnom konaní nemohol oznámiť obvinenému uznesenie o vznesení obvinenia ani ho nevypočul, pričom na účely jeho zatknutia bol vydaný príkaz na zatknutie. Pri realizácii tohto príkazu sudca pre prípravné konanie doručí obvinenému rovnopis uznesenia o vznesení obvinenia, a to ešte pred jeho výsluchom, proti ktorému môže obvinený podať

opravný prostriedok (sťažnosť). Uplatnenie či neuplatnenie opravného prostriedku proti tomuto uzneseniu nie je podmienkou rozhodnutia o väzbe.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v danom prípade trestne stíhaný pre tri skutky: (1) pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1 a ods. 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, (2) pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin nezaplatenia dane podľa § 148b ods. 1 a 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a (3) pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1 a 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005.

Sťažovateľ namietal, že pred rozhodnutím o vzatí do väzby mu nebolo doručené uznesenie sp. zn. ČVS: OÚJP-465/20-2003 zo 6. mája 2004, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre skutok č. 2 a skutok č. 3. Tieto skutky, o ktoré bolo rozšírené trestné stíhanie sťažovateľa, sú uvedené v bode 2 a 3 uznesenia o pokračovaní v trestnom stíhaní sp. zn. ČVS: PPZ-162/BOK-BA-2011 z 11. mája 2011.

Ako to vyplýva zo zápisnice okresného súdu z 11. mája 2011 o výsluchu sťažovateľa pred rozhodnutím o jeho vzatí do väzby, pred začatím výsluchu bolo sťažovateľovi doručené uznesenie sp. zn. ČVS: KUV-26/OVEK-02-Han z 29. novembra 2002, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin podvodu spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 250 ods. 1 a ods. 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Proti uvedenému uzneseniu o vznesení obvinenia podal sťažovateľ sťažnosť. Následne bol sťažovateľ vypočutý ku skutku, ktorý sa mu kládol za vinu, ako aj k dôvodu väzby.

V súčinnosti s Okresným riaditeľstvom Policajného zboru B., na ktorom je trestná vec sťažovateľa v súčasnosti vedená, ústavný súd zistil, že uznesenie OR PZ sp. zn. ČVS: OÚJP-465/20-2003 zo 6. mája 2004 bolo sťažovateľovi a jeho obhajcovi doručené 24. augusta 2011.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa o nedoručení uznesenia o vznesení obvinenia pre všetky skutky, pre ktoré sa trestné stíhanie vedie, je z hľadiska splnenia formálnych podmienok rozhodnutia o väzbe rozhodujúce, že vo vzťahu ku skutku, pre ktorý bol sťažovateľ vzatý do väzby (skutok č. 1), bola splnená podmienka vznesenia obvinenia, ako aj podmienka doručenia rovnopisu uznesenia o vznesení obvinenia sťažovateľovi pred jeho výsluchom. Dôvody väzby sa totiž nemusia vzťahovať na všetky skutky uvedené v trestnom obvinení. Keďže uznesenie z 29. novembra 2002, ktorým bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre skutok č. 1, bolo sťažovateľovi doručené pred jeho výsluchom v konaní o väzbe, bol zároveň dodržaný aj procesný postup uvedený v § 73 ods. 5 druhej vete Trestného poriadku. Skutočnosť, že medzičasom došlo k rozšíreniu trestného stíhania o ďalšie skutky (skutok č. 2 a skutok č. 3), pre ktoré bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie uznesením vyšetrovateľa OR PZ sp. zn. ČVS: OÚJP-465/20-2003 zo 6. mája 2004, ktoré mu však v rámci konania a rozhodovania o väzbe nebolo doručené, je preto z hľadiska posúdenia zákonnosti väzby sťažovateľa bez právneho významu.

Sťažovateľ tiež namietal nezákonnosť rozhodnutia o vzatí do väzby z dôvodu, že v čase rozhodovania o väzbe bolo trestné stíhanie prerušené uznesením vyšetrovateľa ÚBOK PPZ z 22. júna 2005. *I keď o vzatí do väzby a o pokračovaní v trestnom stíhaní bolo rozhodnuté v ten istý deň (11. mája 2011), uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní nebolo sťažovateľovi doručené pri úkone rozhodovania o väzbe, ale až následne poštou 1. júna 2011 a obhajcovi sťažovateľa 17. mája 2011.*

Podľa § 229 Trestného poriadku po prerušení trestného stíhania možno vykonávať len úkony podľa štvrtej, piatej a šiestej hlavy prvej časti tohto zákona na účely zistenia, či nepominul dôvod prerušenia, alebo zaistenia osoby obvineného.

Podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku ak pominie dôvod na prerušenie, prokurátor alebo policajt o pokračovaní v trestnom stíhaní rozhodne uznesením. Podľa odseku 6 citovaného ustanovenia uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní sa doručuje obvinenému a poškodenému; obvinený a poškodený majú právo proti nemu podať sťažnosť.

Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) prerušenie trestného stíhania je prekážkou vzatia obvineného do väzby (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ntv-II 318/94 z 18. augusta 1994). V čase prerušenia trestného stíhania nie sú splnené formálne podmienky na rozhodnutie o väzbe podľa § 72 Trestného poriadku (predtým podľa § 68 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005), preto bez rozhodnutia o pokračovaní v trestnom stíhaní nie je možné vziať obvineného do väzby.

Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že rozhodujúcim dňom pre posúdenie skutočnosti, či vzatie do väzby sťažovateľa bránilo prerušenie trestného stíhania, je deň uvedený v uznesení o vzatí do väzby ako deň začatia väzby (9. máj 2011). Týmto dňom došlo k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa na základe jeho zatknutia. Deň začatia väzby je určujúcim len pre počítanie zákonných lehôt jej trvania. Keďže o väzbe sťažovateľa súd konal a rozhodol 11. mája 2011, je tento deň rozhodujúcim pre posúdenie, či v čase rozhodovania o väzbe trvala prekážka v podobe prerušenia trestného stíhania.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní mu malo byť doručené pri úkone rozhodovania o väzbe, ústavný súd uvádza, že svojou povahou a charakterom ide o obdobné uznesenie, akým je uznesenie o začatí trestného stíhania vo veci, kde účinky takéhoto rozhodnutia nastávajú jeho vydaním. Povinnosť doručiť uznesenie o pokračovaní v trestnom stíhaní je daná len na ochranu práv obvineného, ktorý proti nemu môže podať sťažnosť. Sťažnosť však nemá odkladný účinok, čiže uznesenie je vykonateľné bez ohľadu na podanie sťažnosti (§ 184 ods. 2 Trestného poriadku). Je preto akceptovateľný postup okresného súdu, ktorým rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby v ten istý deň, ako došlo k vydaniu uznesenia o pokračovaní v trestnom stíhaní.

Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pôsobiacim mimo tejto sústavy. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že nie je jeho úlohou konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať v danej veci zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený

slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

Ústavný súd pri uplatnení svojej právomoci vychádza z názoru, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05).

Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 2 Tpo 39/2011 z 25. mája 2011, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby, v podstatnom uviedol:

„Ako to vyplýva z pripojeného spisového materiálu v predmetnej veci je obvinený stíhaný pre zločin podvodu uznesením policajného orgánu Okresného riaditeľstva PZ B. zo dňa 28.04.2005. V predmetnej veci bol potom vydaný príkaz na zatknutie pod č. k. Tp 1181/2004 zo dňa 08.10.2004, na základe ktorého bol dňa 09.05.2011 zadržaný a bolo rozhodnuté o väzbe. Na margo dôvodov uvedených v sťažnosti, že došlo k prerušeniu trestného stíhania a toto prerušenie je prekážkou pre rozhodnutie o väzbe, je potrebné uviesť, že dňa 11.05.2011, pred tým ako došlo k rozhodnutiu o väzbe, bolo rozhodnuté uznesením o pokračovaní v trestnom stíhaní, teda skutočnosť, že by v čase rozhodovania o väzbe bolo prerušené konanie, nie je v súlade s dokladmi nachádzajúcimi sa v trestnom spise. Taktiež je potrebné uviesť, že obvinený bol predvedený pred sudcu a pri svojom výsluchu sám uviedol, že je bezdomovec, býva kde sa dá, na rôznych miestach, u známych, v autách. Priznal, že má vedomosť o tom, že podpisoval rôzne papiere, jednalo sa o zmluvy, či nejaké potvrdenia. Nevedel veľakrát, čo podpisuje. Za to, že tieto dokumenty podpisoval, dostal stravu, žiadne peniaze však vo veľkých čiastkach nedostal, iba malé sumy na prilepšenie.

...

Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania okrem iného vyplýva, že je tu dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu. Túto skutočnosť obvinený niekoľkonásobne naplnil, keďže nebolo možné v trestnom stíhaní pokračovať vzhľadom na to, že obvinený sa pohyboval na neznámom mieste, nemal trvalé bydlisko. Podľa vlastného udania ako bezdomovec prespával a žil na rôznych miestach. Toto jeho správanie plne odôvodňuje postup podľa tohto zákonného ustanovenia, s čím sa v celom rozsahu stotožnil aj sťažnostný súd, keď rozhodol tak, že sťažnosť obvineného ako nedôvodnú zamietol.“

Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že preskúmaním predmetného rozhodnutia krajského súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd sa zaoberal námietkou sťažovateľa o prerušení trestného stíhania ako prekážke rozhodnutia o väzbe a na túto námietku mu dal primeranú odpoveď. Napadnuté uznesenie tiež obsahuje konkrétne skutkové okolnosti odôvodňujúce útekovú väzbu, ako aj ďalšie dôvody, pre ktoré bolo potrebné posúdiť sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú. V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Ústavný súd v zmysle svojej judikatúry považuje za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozhodnutia krajského súdu však nedospel k takémuto záveru.

Krajský súd postupoval ústavne konformným spôsobom a sťažnosť neobsahuje také tvrdené porušenie ústavnoprocených princípov obmedzenia osobnej slobody väzbou, ktorého reálnosť by bolo možné posudzovať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. V sťažnosti sú uvedené len skutočnosti, ktoré sťažovateľ uplatnil v konaní pred všeobecnými súdmi, a na tieto námietky dostal aj primeranú, zákonu (Trestnému poriadku) a ústave zodpovedajúcu odpoveď v odôvodnení napadnutého uznesenia. Podľa názoru ústavného súdu nie je potrebné, aby odôvodnenia všeobecných súdov dávali odpoveď na každú námietku v sťažnostiach obvinených, postačuje, ak tieto odôvodnenia obsahujú odpoveď na zásadné otázky, ktoré majú vplyv na rozhodnutie o vzatí do väzby v súlade s vymedzenými ústavnými princípmi.

Vzhľadom na uvedené závery sa sťažnosťou sťažovateľa napádané rozhodnutie krajského súdu nejaví ako arbitrárne, svojvoľné či zjavne neodôvodnené, a tak nezlučiteľné s čl. 17 ods. 5 ústavy, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o jeho prepustenie z väzby.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2011